

Sygn. akt V CSK 205/06

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 19 października 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jan Górowski (przewodniczący)

SSN Grzegorz Misiurek (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Strus

Protokolant Izabella Janke

w sprawie z powództwa "K." S.A.

przeciwko A.Ż.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 19 października 2006 r.,

skargi kasacyjnej pozwanego od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 30 listopada 2005 r., sygn. akt [...],

oddala skargę kasacyjną i zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 1.800 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w J. nakazem zapłaty wydanym w dniu 22 grudnia 2004 r. w postępowaniu nakazowym orzekł, że pozwany A.Ż. ma zapłacić powódce „K.” Spółce Akcyjnej kwotę 100.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 24 stycznia 2003 r. i kosztami postępowania.

Po rozpoznaniu zarzutów pozwanego Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 10 maja 2005 r. utrzymał w mocy nakaz zapłaty, przyjmując za podstawę tego rozstrzygnięcia następujące ustalenia faktyczne i ich ocenę prawną.

W dniu 29 grudnia 1997 r. powódka zawarła z W.Ż. właścicielką „P.” umowę ramową. Na podstawie tej umowy powódka zobowiązała się dokonywać sprzedaży swoich wyrobów gotowych W.Ż. w okresie do 28 czerwca 1998 r. Kupującą reprezentował, jako jej pełnomocnik, pozwany A.Ż. Celem zabezpieczenia płatności należności sprzedającego, wynikających z powyższej umowy, pozwany w dniu 5 lutego 1998 r. na zlecenie powódki wystawił własny weksel in blanco na sumę 100.000 zł. Nakazem zapłaty z dnia 6 marca 2000 r. Sąd Rejonowy w W. zobowiązał W.Ż. do zapłaty „K.” Spółce Akcyjnej kwoty 489.125,58 zł z ustawowymi odsetkami. Orzeczenie to zostało utrzymane w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w B. z dnia 20 października 2000 r. Powódka pismem z dnia 9 stycznia 2003 r. wezwała pozwanego, jako wystawcę weksla własnego, do zapłaty kwoty 100.000 zł. Pozwany odmówił spełnienia tego żądania podnosząc zarzut przedawnienia roszczeń, wynikających ze stosunku podstawowego łączącego powódkę z W.Ż., a w konsekwencji roszczenia z weksla in blanco.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał roszczenie powódki za usprawiedliwione. Stwierdził, że weksel wystawiony przez pozwanego uzupełniony został prawidłowo, w sposób spełniający wszystkie wymagania określone w art. 101 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe (Dz.U. Nr 37, poz. 282 ze zm.; dalej: „Pr. weksl.”). Stał na stanowisku, że roszczenie wynikające z tego weksla podlegają – stosownie do dyspozycji art. 70 zd. pierwsze Pr. weksl. - trzyletniemu terminowi przedawnienia, liczonemu od dnia płatności

weksla. W sytuacji zatem, gdy termin płatności weksla został wyznaczony na dzień 22 stycznia 2004 r., to o przedawnieniu roszczeń z tego weksla nie może być mowy. Sąd Okręgowy wskazał też, że abstrakcyjny charakter zobowiązania wekslowego sprawia, iż wynikające z niego roszczenia podlegają przedawnieniu niezależnie od przedawnienia roszczeń ze stosunku podstawowego. W konkretnym stanie faktycznym również i te roszczenia nie uległy jeszcze przedawnieniu, jako że zostały stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu w dniu 20 października 2000 r. (art. 125 § 1 k.c.). Pozwany nie poręczał weksla wystawionego przez W.Ż., lecz wystawił weksel własny. Jego odpowiedzialność nie jest więc ukształtowana na zasadzie in solidum. Skoro w dacie wypełnienia weksla zobowiązanie ze stosunku podstawowego nadal istniało i było wymagalne, to pozwany, jako gwarant, ponosi odpowiedzialność za jego wykonanie.

Sąd Apelacyjny wyrokiem zaskarżonym skargą kasacyjną oddalił apelację pozwanego od orzeczenia Sądu Okręgowego. Sąd Apelacyjny aprobując w całej rozciągłości ustalenia i wnioski Sądu pierwszej instancji podkreślił, że pozwany nie może skutecznie podnieść zarzutu przedawnienia roszczeń wynikających z umowy, której nie był stroną. Pozwanego łączyła z powódką umowa nienazwana zbliżona cechami do umowy gwarancji. Wprawdzie strony nie sporządziły na piśmie deklaracji wekslowej, lecz weksel bezspornie został wystawiony przez pozwanego na zabezpieczenie płatności za wyroby sprzedane W.Ż. W toku procesu pozwany nie wykazywał, by umówił się z powódką, że nie może ona uzupełnić weksla po upływie terminu przedawnienia zabezpieczonych roszczeń. Roszczenia te zresztą nie uległy przedawnieniu.

W skardze kasacyjnej opartej na podstawie określonej w art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. pozwany zarzucił Sądowi Apelacyjnemu naruszenie:

- art. 10 Pr. weksl. przez uznanie, że weksel in blanco wystawiony przez pozwanego w celu zabezpieczenia wierzytelności z umowy sprzedaży zawartej między powódką a W.Ż. ma charakter typowego zobowiązania abstrakcyjnego, a nie kauzalnego;
- art. 117 w zw. z art. 556 k.c. oraz art. 125 k.c. przez przyjęcie, że dochodzone przez powódkę roszczenia nie uległy przedawnieniu

względem pozwanego oraz, że wskutek wydania przez Sąd Okręgowy w B. w dniu 20 października 2000 r. wyroku w sprawie pomiędzy W.Ż. a „K.” przerwaniu uległ bieg terminu przedawnienia roszczenia wynikającego ze zobowiązania wekslowego;

- art. 104 Pr. weksl. oraz art. 366 i art. 372 k.c. poprzez oparcie odpowiedzialności pozwanego na przepisach prawa wekslowego z wyłączeniem zasad odpowiedzialności in solidum (w tym odpowiednio przepisów kodeksu cywilnego o odpowiedzialności solidarnej).

Powołując się na tak ujętą podstawę kasacyjną, pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i jego zmianę przez oddalenie powództwa w całości, bądź też o uchylenie tego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na uwzględnienie.

Z przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku wiążących ustaleń faktycznych wynika, że pozwany wystawił w dniu 5 lutego 1988 r. weksel in blanco w celu zabezpieczenia wierzytelności, przypadających powódce na podstawie umowy, jaką zawarła ona w dniu 29 grudnia 1997 r. z żoną pozwanego W.Ż. Ustalenia te wskazują zatem jednoznacznie na to, iż istniał tzw. stosunek podstawowy kreujący roszczenia, dla zabezpieczenia których pozwany zaciągnął zobowiązanie wekslowe, tyle tylko, że stosunek ten łączył remitenta (powódkę) nie z wystawcą weksla (pozwanym), ale z osobą trzecią (W.Ż.). Obowiązujące prawo nie sprzeciwia się dopuszczalności wystawienia weksla dla zabezpieczenia długu osoby trzeciej. Praktyka taka nie jest kwestionowana zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie (por. uzasadnienia wyroków Sądu Najwyższego: z dnia 17 czerwca 1999 r., I CKN 51/96, OSNC 2000/2/27 oraz z dnia 25 marca 2004 r., II CK 103/03, Pr. Bankowe 2005/5/6). Nie jest zatem uprawniony zarzut skarżącego wskazujący na naruszenie przez Sąd Apelacyjny art. 10 Pr. weksl. poprzez nie dostrzeżenie związku zaciągniętego przez pozwanego zobowiązania wekslowego ze wskazanym wyżej stosunkiem podstawowym. Sąd Apelacyjny stwierdził wszakże wyraźnie, że wystawiony przez pozwanego weksel miał zabezpieczyć

(gwarantować) wierzytelności powódki z tytułu sprzedaży jej wyrobów W.Ż. Dostrzeżenie wskazanej relacji pomiędzy zobowiązaniem ze stosunku podstawowego a zobowiązaniem z weksla in blanco znalazło swój wyraz w przeprowadzeniu przez Sąd Apelacyjny badania podniesionego przez pozwanego zarzutu uzupełnienia weksla po upływie terminu przedawnienia zabezpieczonego nim roszczenia jako zarzutu uzupełnienia weksla niezgodnie z zawartym porozumieniem. Zasadność przeprowadzenie oceny wzmiankowanego zarzutu w takiej płaszczyźnie podyktowana jest właśnie – według dominującego w judykaturze stanowiska – ścisłą więzią występująca pomiędzy zobowiązaniem wynikającym z weksla in blanco, a zobowiązaniem z którego wynika zabezpieczone roszczenie (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14 października 1971 r., II CR 277/71, OSP 1972/7/139; z dnia 19 listopada 2004 r., V CK 228/04, OSP 2005/11/130; z dnia 24 listopada 2005 r., IV CK 236/05, nie publ.; z dnia 30 listopada 2005 r., III CK 274/05, nie publ.; z dnia 15 lutego 2006 r., IV CSK 15/05, nie publ.; z dnia 14 lipca 2006 r. II CSK 75/06).

Za chybiony uznać należy, podniesiony przez skarżącego, zarzut naruszenia art. 117 w zw. z art. 556 oraz art. 125 k.c. (art. 556 k.c. – jak to wynika z uzasadnienia tego zarzutu - przywołany został zamiast art. 554 k.c. wskutek oczywistej omyłki pisarskiej).

Wbrew twierdzeniom skarżącego, Sąd Apelacyjny wcale nie uznał, że dochodzone przez pozwanego w niniejszym postępowaniu wobec pozwanego roszczenie nie uległo przedawnieniu w oparciu o wymienione przepisy. Przyjął natomiast, że W.Ż. oraz pozwany pozostają dłużnikami powódki z różnych tytułów prawnych, przy czym ten ostatni - z tytułu zobowiązania wekslowego. Wskazał też wyraźnie, że żądanie pozwu obejmuje roszczenie wekslowe przeciwko wystawcy weksla własnego, a to podlega przedawnieniu w terminie określonym w art. 70 zd. pierwsze Pr. weksl. Do oceny zarzutu przedawnienia roszczenia powódki względem pozwanego Sąd Apelacyjny nie stosował zatem przytoczonych przez skarżącego przepisów kodeksu cywilnego. Przez pryzmat tych unormowań rozważył natomiast, czy na przeszkodzie do uwzględnienia powództwa nie stoi uzupełnienie weksla w sposób sprzeczny z porozumieniem wekslowym (po upływie terminu przedawnienia roszczeń ze stosunku podstawowego).

Skarżący w sposób zupełnie dowolny przypisał też Sądowi Apelacyjnemu zapatrywanie, według którego stwierdzenie prawomocnym orzeczeniem sądu roszczeń powódki wobec W.Ż. wynikających ze stosunku podstawowego miało spowodować przerwanie biegu terminu przedawnienia roszczenia wekslowego przysługującego powódce względem pozwanego. Sąd Apelacyjny stwierdził wyraźnie, że roszczenia te podlegają przedawnieniu według różnych reżimów prawnych. Roszczenia ze stosunku podstawowego zabezpieczone wekslem in blanco do chwili jego uzupełnienia, z uwagi na treść art. 125 k.c., nie uległy przedawnieniu. Powódka była więc uprawniona do uzupełnienia weksla wystawionego przez pozwanego. Dopiero od wskazanego w uzupełnionym blankiecie dnia płatności weksla rozpoczął swój bieg termin przedawnienia roszczenia wekslowego (art. 70 zd. pierwsze Pr. weksl.). Przerwanie biegu terminu tego przedawnienia wskutek okoliczności wskazanych przez skarżącego w ogóle nie wchodziło w rachubę. W tym kontekście niezrozumiałe są zawarte w uzasadnieniu skargi kasacyjnej twierdzenia, według których Sąd Apelacyjny rozciągnął skutki wydłużenia biegu terminu przedawnienia wobec W.Ż. na pozwanego (w następstwie stwierdzenia przysługujących powódce względem tej dłużniczki roszczeń prawomocnym wyrokiem sądu), jak też wskazujące na bezzasadność powództwa z uwagi na „przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego wobec pozwanego ... w dniu 18 czerwca 2001 r.” Tym samym za oczywiście bezzasadne uznać należy nawiązujące do tych twierdzeń zarzuty naruszenia art. 104 Pr. weksl. oraz art. 366 i art. 372 k.c.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł, jak w sentencji.